Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţulŭ Inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de Dumineca 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inuluĭ Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 56. Braşovŭ, Sâmbătă, 11 (23) Martie 1895.

Reforma electorală bate la uşă.

Braşovŭ, 10 Martie v. 1895.

Necesitatea unei reforme electorale, amĕsurate cerinţelorŭ timpului, bate cu totŭ mai mare putere şi la uşile parlamentelorŭ din monarchia nóstră dualistă. Dér ea n'a aflatŭ aicĭ până acuma decâtŭ urechĭ surde.

Firesce, că sistemulŭ electoralŭ actualŭ fiindŭ în ambele state ale monarchiei întemeiatŭ pe interesele de supremaţiă ale claselorŭ şi ale rasselorŭ dominante, aceste nu se simtŭ nicĭ decum îndemnate de a contribuì la o reformă a lui în sensŭ liberalŭ, deórece printr'asta ar pierde numai din influinţa şi puterea, ce-o esercéză aḑĭ.

Partida maghiară dela putere stăruiesce a întroduce alte reforme netrebuinciόse şi periculóse chiar, dér la reforma capitală, menită a face părtaşŭ poporulŭ în mĕsură câtŭ mai estinsă la dreptulŭ celŭ mai însemnatŭ cetăţenescŭ, nicĭ că se gândesce seriosŭ. De bună voiă nicĭ nu va face nimicŭ, ci numai décă va fi constrînsă de împrejurărĭ.

In Austria situaţia cu privire la reforma electorală e formalŭ diferită de cea din Ungaria, în fondŭ însĕ e cam totŭ aceeaşĭ.

Guvernulŭ ungurescŭ n'a luatŭ până acuma nicĭ unŭ angajamentŭ formalŭ pentru o reformă a legii electorale, în programulŭ sĕu nicĭ că se face amintire de aşa ceva. Guvernulŭ austriacŭ însĕ a trebuitŭ sĕ priméscă în programulŭ sĕu cestiunea reformei electorale pusă deja de cabinetulŭ Taaffe.

A luatŭ acestŭ punctŭ în programulŭ sĕu ministeriulŭ coaliţiunei, pentru că n'a avutŭ încătrău şi aprópe de unŭ anŭ şi jumĕtate s'a trăgănatŭ reforma electorală, asupra căreia nu se puteau unì partidele coalisate, din causă că fiă-care vrea sĕ-şĭ păstreze mandatele şi se teme a nu perde prin lărgirea dreptului de alegere.

In fine, precum s'asigură, monarchulŭ însuşĭ a urgitatŭ punerea în lucrare a reformei electorale şi ast-felŭ coalisaţii s'au vĕḑutŭ constrînşĭ a face în cele din urmă ceva pentru resolvarea acestei probleme, ca sĕ evite o eventuală disolvare a camerei şi demisiune a cabinetului.

Comisiunea alésă pentru studiarea reformei electorale a elaboratŭ în fine unŭ proiectŭ în înţelegere cu guvernulŭ, susţiindŭ sistemulŭ de până acum cu cele patru curii — marii propietarĭ, camerele comerciale, oraşele şi comunele rurale — şi adaugêndŭ la ele o a cincea curiă, nouă. Acésta a cincea curiă ar fi sĕ se împartă în două corpurĭ electorale séu subcurii, în cea dintâiu vorŭ fi înşiraţĭ aceia, carĭ plătescŭ mai puţinŭ ca cincĭ florinĭ dare directă, în cea de a doua vorŭ întra cei ce nu plătescŭ dare, lucrătorii industrialĭ şi meseriaşĭ.

E vorba ca fiă-care din aceste două subcurii sĕ alégă câte 35 de deputaţĭ, aşa-déră în totalŭ curia a 5-a sĕ dispună de 70 mandate. Nu s'a stabilitŭ încă cum sĕ se împartă aceste mandate precum şi cercurile electorale şi décă alegerea sĕ se facă directŭ, orĭ prin delegaţĭ.

Se prevede însĕ cu siguranţă de pe acuma, că proiectulŭ de mai susŭ nu va mulţămi pe nicĭ una din partidele coalisate, ér câtŭ pentru partida liberală germană ea se declară deja acuma în contra lui.

In modulŭ de alegere proiectatŭ Germanii liberalĭ vĕdŭ unŭ periculŭ pentru ei, căcĭ nu potŭ spera sĕ câştige nicĭ unŭ mandatŭ în curia a 5-a. Causă de ajunsŭ ca sĕ i-se opună.

Situaţia e fórte încordată. Décă în timpul cel mai scurt guvernul austriacŭ nu va reuşi a face unŭ pasŭ decisivŭ spre soluţiunea cestiunei reformei electorale, probabilŭ, că va fi silitŭ a se retrage. Şi soluţiunea va fi grea, căcĭ poporaţiunea imperiului, cu deosebire cea slavă, pretinde o reformă radicală pe basa principlulŭ votului universalŭ şi a alegerei directe; éră partidele dela putere nu vorŭ sĕ sacrifice nimicŭ din posiţia, ce-o ocupă cu dreptŭ şi cu nedreptŭ.

Camera magnaţilorŭ.

Desbaterea asupra budgetului.

La 20 Martie n. s'a ţinutŭ cea dintâiu şedinţă a Camerei magnaţilorŭ, luându-se în desbatere proiectulŭ de budgetŭ pe 1895. Şedinţa a fostŭ fórte bine cercetată. Membrii cabinetului erau toţĭ de faţă, ér din clerulŭ înaltŭ catolicŭ se aflau toţĭ afară de primatele şi de episcopulŭ Dulánszky din Cincĭ-Bisericĭ. Asemenea era completŭ representatŭ clerulŭ înaltŭ gr.-orientalŭ, cu escepţiunea episcopului sêrbŭ Nicanor Popovicĭ din Timişóra.

După-ce notarulŭ Iosifŭ *Rudnyánszky* a cetitŭ raportulŭ comisiunei financiare a camerei magnaţilorŭ, în care se recomandă primirea în generalŭ şi în specialŭ a budgetului, a luatŭ cuvêntulŭ:

Contele Nicolau *Zay*, care ḑise, că îşĭ ţine de datorinţă sĕ-şĭ marcheze atitudinea acum în acestŭ timpŭ criticŭ, cândŭ politica bisericéscă dominéză încă situaţiunea. Cabinetulŭ-Bánffy nu este decâtŭ locţiitorulŭ fostului cabinetŭ, şi protesteză contra aserţiunei, că schimbarea de persóne ar fi în stare se schimbe atitudinea oposiţiei din camera magnaţilorŭ.

Vorbindŭ de partida poporală observă, că e adevĕratŭ, că partida acésta are coloritŭ politicŭ, înse în programulŭ ei suntŭ şi momente economice şi sociale, carĭ trebue negreşitŭ esploatate. Intrégă ţéra este preocupată de miseriile agrare, şi cândŭ se ḑice, că parlamentulŭ maghiarŭ este parlamentulŭ avuţilorŭ, atuncĭ nu se spunŭ decâtŭ cuvinte înflorilate.

Ideia independenţei planéză, ca unŭ idealŭ, înaintea fiă-cărui Maghiarŭ. Partida independentă şi dela 48 este espresiunea acestei idei. Adevĕrata piedecă a progresului este politica bisericéscă, care sumuţă confesiunile una contra celeilalte.

Contele *Zay* spune apoi, că cestiunea naţionalităţilorŭ trebue resolvată în modŭ justŭ. Naţionalităţile nu potŭ sĕ fiă vătĕmate numai pentru-că suntŭ de limbĭ streine, ci *trebue sĕ li-se asigure esistenţa.*

Elŭ apoi se ocupă de trecutŭ şi întrébă, că unde e frăţietatea maghiaro-croată? Elŭ aprobă coloniile maghiare în Croaţia, dér face atentă camera la rĕspândirea ideii unei Croaţii-marĭ. Noi, ḑice Zay. nu putemŭ privi acésta cu mânile încrucişate, ci trebue sĕ lucrămŭ la reanexarea Dalmaţiei, ceea ce ar însĕmna unŭ favorŭ uriaşŭ pentru noi, ér din punctŭ de vedere alŭ dreptului publicŭ ar fi şi ceva justŭ. Insĕ pentru ca în privinţa acésta sĕ se pótă realisa voinţa poporului maghiarŭ, trebue doborîtŭ unŭ sistemŭ putredŭ, e lipsă de-o partidă de guvernamentŭ, care sĕ fiă espresiunea voinţei poporului. Ascultaţĭ de vocea timpului, fiind-că poporulŭ, care aḑĭ se vaietă, mâne póte pretinde, şi transformarea socială va porni de josŭ. Eu nu credŭ, că guvernulŭ va restabili pacea religiósă şi că va vindeca relele, fiind-că situaţiunea se póte cuprinde în cuvintele: *Firmă nouă pe prăvăliă veche.* Respinge budgetulŭ.

A luatŭ apoi cuvêntulŭ contele Bela *Vay*, care s'a încercatŭ sĕ combată pe Zay, dândŭ espresiune speranţei, că lupta se va sfîrşi cu învingerea liberalismului.

Contele Nicolau Mauriţiu *Eszterházy* a apĕratŭ, în vorbirea sa, programulŭ partidei poporale. Astăḑĭ amŭ ajunsŭ acolo, ḑise Eszterházy, încâtŭ suntemŭ siliţĭ a ne ocupa cu cestiunĭ de dreptŭ publicŭ, de

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Poliţia împĕratului Napoleonŭ III.

Mĕsurile de siguranţă, ce se luară pentru apĕrarea preşedintelui republicei *Casimir-Perier* în urma asasinărei lui *Carnot*, reamintescŭ disposiţiunile complicate, făcute pe timpulŭ împĕratului *Napoleonŭ III* după atentatulŭ cu bombă alŭ lui *Orsini*, pentru siguranţa familiei împĕrătescĭ.

Miculŭ principe, *Louis*, de câte orĭ eşia la plimbare, era însoţitŭ de o cétă de *Şpahii negri*, ale cărorŭ mantale albe, suflate de vêntŭ, îlŭ încungiurau ca unŭ norŭ, şi acestŭ aspectŭ pitorescŭ amusa atâtŭ pe miculŭ *Loulou*, câtŭ şi pe Parisienii lacomĭ de spectacole. Când pleca împĕratulŭ la plimbare în trăsură deschisă, însoţitŭ numai de unŭ adjutantŭ alŭ sĕu, calea pe care avea s'o percurgă trăsura, fiindŭ înainte hotărîtă, furnica de poliţiştĭ secreţĭ, îmbrăcaţĭ în totŭ felulŭ de haine indiferente, şi trăsura conducĕtorului acestei instituţiunĭ totdéuna îi urma împĕratului într'o mică distanţă.

După cum enaréză o femeiă, care timpŭ mai îndelungatŭ locuise în *Tuillerie*, damele de curte ale împĕrătesei de multe-orĭ se uimeau, când domnĭ necunoscuţĭ le salutau pe strade, le deschideau în modŭ complesantŭ calea printre mulţime, séu le săreau în ajutorŭ, când ajungeau în órecare perplesitate, ordonândŭ poliţistului respectivŭ, care le făcea greutate: „Lasă în pace pe dame!", séu: „Nu incomoda damele!" „Aceştĭ ómenĭ", ḑice amintita raportóră, „aparţineau poliţiei secrete împĕrătescĭ, şi omulŭ făcea bine, décă nu juca pe sumeţulŭ faţă cu ei, ci le primea serviciile cu mulţămită, căcĭ dealtmintrelea risca a fi negligeatŭ şi nebăgatŭ în sémă cu altă ocasiune".

Cu unŭ cuvêntŭ, paza familiei împĕrătescĭ, orĭ când păşia acésta în publicŭ, era într'atâtŭ de minuţiósă, încâtŭ lui Napoleonŭ adese-orĭ îi era nesuportabilă, şi câte-odată, décă şi numai pe momente, încerca sĕ scape de ea. O astfelŭ de încercare făcù elŭ între altele şi cu ocasiunea serbărei onomasticei sale la 15 Augustŭ 1864, încercare, care de sine se înţelege, nu succese.

Impĕratulŭ, însoţitŭ de soţia sa, şi în braţe cu miculŭ prinţŭ de optŭ anĭ, se arătase de pe balconulŭ salei mareşalilorŭ mulţimei de mai multe mii, adunată înaintea Tuilleriilorŭ, apoi plecà cu împĕrătésa şi cu mai mulţĭ curtenĭ în trăsură deschisă la plimbare, prin stradele principale ale Parisului. iluminate şi împodobite cu o pompă ne mai audită, şi se îndreptà spre palatulŭ *Elysée.* Abia se închise însĕ pórta cea mare în urma lui şi împĕratulŭ îndată căpĕtà voiă sĕ păcălescă poliţia sa secretă şi sĕ se amestece pe josŭ şi necunoscutŭ printre publiculŭ de afară, pentru de-a puté gusta încă odată priveliştea admirabilă a iluminaţiunei de pe piaţa Concordiei.

Ideia sa fù aprobată de împĕrătésa *Eugenia*, şi repede, înainte de-a ajunge scirea la urechile lui *M. Hyrvoix*, şefulŭ poliţiei secrete, întréga societate — în frunte măéstra supremă de curte a împĕrătesei la braţulŭ generalului *Kolin*, după ei, bĕtrâna princesă de *Esslingen* şi ceilalţĭ curtenĭ grupaţĭ în jurulŭ părechei împĕrătescĭ — trecù prin grădină şi eşi pe o uşiţă laterală pe câmpulŭ Elysee, fiindŭ aci mânată înainte, vrêndŭ nevrêndŭ, de valulu mulţimei adunate. Societatea ajunse până aprópe de piaţa Concordiei, când de-odată bucuria ei fù nimicită. Impĕratulŭ chiar îşĭ întorsese capulŭ pentru de-a privi încă odată arculŭ triumfalŭ de *l'Etoile*, când imediatŭ lângă elŭ se audì pe neaşteptate unŭ „Vive l'Empereur!" (Sĕ tráéscă împĕratulŭ!) putericŭ, care se estinse, ca unŭ fulgerŭ. Numai decâtŭ se născù o îndesuélă tumultuósă, aşa că mica trupă se vĕḑù constrînsă a se retrage. Din norocire unulŭ dintre păḑitorii porţii palatului Elysée stetea în apropiere de uşiţă, o deschise în grabă şi lăsà înlăuntru pe refugiaţii înspăimêntaţĭ. A şi fostŭ timpulŭ supremŭ, căcĭ îmbulḑéla şi agitarea îşĭ ajunsese culmea.

Decĭ încercarea, care promisese atâta plăcere, nu succese şi necasulŭ pentru acésta fù cu atâtŭ mai mare, când Napoleonŭ şi curtenii lui aflară, că totŭ lucrulŭ au sĕ-lŭ mulţămescă unei apucăturĭ isteţe a şefului poliţiei. Acesta adecă, înţelegêndŭ, spre gróza lui, despre idea împĕratului, pentru de-a împedeca planulŭ ascunsŭ, trimise numai decâtŭ în urma societăţii pe toţĭ poliţiştii, carĭ îi steteau la disposiţiă, cu porunca, sĕ tradeze incognitulŭ domnitorului, îndată ce-lŭ vorŭ zări, şi astfelŭ sĕ-lŭ silescă a-se reîntórce.

Şi mijloculŭ acesta şĭ-a ajunsŭ scopulŭ. „Domnulŭ Hyrvoix m'a păcălitŭ în modulŭ acesta perfidŭ, pentru de a-mĭ dovedi, că nu este aşa de uşorŭ a-te subtrage de sub paza lui!", ḑise împĕratulŭ Napoleonŭ, de-o parte supĕratŭ, de altă parte veselŭ.

V. S.

naționalitate, agrare și cu alte cestiunĭ. Proiectele bisericescĭ politice au provocatŭ marele rĕsboiu confesionalŭ, și d-vóstre, după 20 de anĭ de stăpânire, puteţĭ vesti, că *nu este locŭ în patriă, unde n'amŭ simţi omnipotenţa statului.* Omnipotenţei acesteia îi pune vêrfŭ lupta de doi anĭ încóce, care ocupă legislativa, căcĭ guvernulŭ s'a atinsŭ și de cestiunĭ de consciinţă. Mișcarea acésta a provocat'o guvernulŭ liberalŭ și scopulŭ mișcărei este *revisuirea legilorŭ vătĕmătóre.*

Eszterházy se ocupă apoi în detailŭ cu programulŭ partidei poporale, apĕrându-lŭ cu succesŭ.

Ministrulŭ *Wlassics* încércă sĕ se apere faţă de acusele, ce i-le-a adusŭ Eszterházy. Contele Bela *Serényi* s'a ocupatŭ mai pe largŭ cu crisa agrară. Contele Emericŭ *Széchenyi* de asemenea a esplicatŭ tendinţele agrare. La sfîrșitulŭ verbirei sale a caracterisatŭ starea bolnăvicióśă a ţĕrii și a ḑisŭ: E în ajunŭ esposiţia mileniului. *Este lipsă de acésta acum, când avemŭ bolnavŭ în casă și puiculŭ lăḑii e golŭ?!*

Celŭ din urmă oratorŭ a fostŭ contele Ferdinandŭ *Zichy.* Elŭ a criticatŭ aspru întrégă politica financiară a guvernului, dér totușĭ n'a refusatŭ votarea budgetului. S'a ocupatŭ apoi și elŭ cu partida poporală, pe care a apĕrat'o contra atacurilorŭ guvernului.

Făcêndu-se votarea, majoritatea a primitŭ budgetulŭ în desbatere generală. După acésta s'a începutŭ desbaterea specială.

Celŭ dintâiu vorbitorŭ a fostŭ contele Ferdinandŭ *Zichy,* care a cerutŭ sĕ se elimineze posiţia budgetară referitóre la matriculele civile.

Ministrulŭ de interne *Perczel* a accentuatŭ de nou, că *deja la începutulŭ lui Septemvre vré sĕ introducă matriculele de statŭ,* și pentru acésta tocmai cere votarea posiţiei. (Majoritatea o votézā).

Metropolitulŭ *Mihalyi* luândŭ cuvêntulŭ ḑise, că la posiţia universităţii suntŭ 300,000 fl., a cărorŭ origine nu se arată. Se scie însĕ, că suma acésta se ia din fundaţiunea Petru Pàzmandy. Fondulŭ acesta însĕ este bisericescŭ și crede, că nu se folosesce pentru scopurĭ, pentru carĭ e menitŭ. De aceea în numele corului episcopescŭ protestéză contra acésta.

Budgetulŭ s'a primitŭ apoi și în desbatere specială.

Alegerea „modelŭ" dela Neutra.

Ne ocupămŭ în detailŭ cu acéstă alegere, pentru-ca sĕ se vadă, ce plătesce în Ungaria dreptulŭ electoralŭ, când alegĕtorulŭ voesce sĕ-șĭ dea votulŭ pentru unŭ candidatŭ antiguvernamentalŭ. Eată, după raporturile foilorŭ unguresci, oglinda fidelă a acestei alegerĭ:

Orașulŭ are aspectulŭ *celei mai perfecte stărĭ de asediu.* La fiă-care colţŭ alŭ stradelorŭ, în apropiere și în depărtare, puscile soldaţilorŭ suntŭ puse în piramidă, ér stradele închise prin cordonŭ de miliţiă. Soldaţii cerŭ biletŭ de legitimaţiă dela fiă-care individŭ, ér celŭ ce nu are acestŭ biletŭ, nu póte trece din o stradă în alta.

Alegĕtorii partidei lui Zichy suntŭ postaţĭ la marginea orașului, pe cândŭ alegĕtorii guvernamentalĭ aprópe de loculŭ alegerii.

Președintele *Tarnoczy* a salutatŭ ḑiua de 20 Martie cu aceea, că *a voitŭ sĕ aresteze pe doi deputaţĭ,* și anume: dincolo de podulŭ Nitrei veniau alegĕtorii lui Zichy în trăsurĭ. Tarnoczy li-a eșitŭ îndată înainte și a provocatŭ sĕ se dea josŭ din trăsurĭ cei patru ómenĭ de încredere ai lui Zichy. Deputatulŭ *Pazmándy* vĕḑêndŭ acésta a grăbitŭ spre podŭ, ca sĕ se convingă despre faptŭ, și a aflatŭ acolo pe Tarnoczy, căruia i-a făcutŭ întrebarea, că alegĕtorĭ suntŭ cei patru domnĭ, pe carĭ i-a forţatŭ sĕ se dea josŭ din trăsură? — Nu sunt datorŭ sĕ-ţĭ dau lămurĭ! rĕspunse Tarnoczy. — Protestezŭ contra acestei procederĭ! ḑise Pázmándy. — *Numai decâtŭ te arestezŭ,* décă mĕ încurcĭ! strigă Tarnozky. *Gendarmĭ, aicĭ!* Atuncĭ deputatulŭ *Okolicsányi* a rugatŭ pe Tarnoczy, sĕ-i dea unŭ biletŭ de legitimaţiă, ca sĕ pótă merge la oficiulŭ telegraficŭ. Tarnoczy însĕ i-a refusatŭ și când Okalicsányi a protestatŭ, *l'a ameninţatŭ și pe elŭ cu arestare.*

Ómenii neutralĭ spunŭ și asigură, că au venitŭ *1500* alegĕtorĭ de-ai lui Zichy, și 300 de-ai lui Latkoczy. *Toţĭ Jidanii s'au alăturatŭ acestuia.*

Partida guvernamentală s'a folositŭ de apucătura, că pentru a zăpăci pe alegĕtorii oposiţionalĭ, a candidatŭ pe *3 Zichy.* Oposiţia a fostŭ pregătită pentru o ast-felŭ de ticăloșiă, și a statŭ gata cu scrisorĭ de renunţare la mandatŭ din partea a 2 Zichy. Tarnoczy însĕ a *refusatŭ primirea lorŭ.*

Alegerea curgea fórte încetŭ. In timpŭ de trei sferturĭ de óră, Tarnoczy a luatŭ numai 92 voturĭ. Elŭ mereu punea întrebărĭ alegĕtorilorŭ oposiţionalĭ: „Nu este nime aicĭ, care ar voi sĕ voteze pentru contele Ioanŭ Nepomuk Zichy?" Dér întrebarea acésta nu-i prea succedea, căcĭ preoţii catolicĭ grijau fórte bine, ca alegĕtorii sĕ pronunţe numele adevĕratului candidatŭ. Cu tóte acestea *Tarnoczy a respinsŭ totŭ alŭ treilea votŭ* de-alŭ alegĕtorilorŭ lui Zichy.

Mare scandalisare a produsŭ neomenia guvernamentalilorŭ, carĭ *au confiscatŭ 1200 pânĭ, carĭ li-se trimisese alegĕtorilorŭ lui Zichy închișĭ, și carĭ de diminéţa nu mâncaseră nicĭ unŭ codru de pâne.*

Tarnoczy și ómenii lui *au respinsŭ jumĕtate din voturile pentru Zichy,* între carĭ și pe *doi canonicĭ.* Décă alegĕtorulŭ nu pronunţa corectŭ: „Votezŭ pentru contele Ioanŭ Zichy junior", 'i se respingea votulŭ.

S'a întêmplatŭ și casulŭ, că unŭ alegĕtorŭ a fostŭ întrebatŭ: — Ce ocupaţiă ai? — Capelanŭ de corŭ! rĕspunse unŭ tînĕrŭ preotŭ. — Nu-ţĭ primescŭ votulŭ, căcĭ în listă stă scrisŭ „capelanŭ" — ḑicea președintele, respingêndŭ votulŭ alegĕtorului. Casurĭ de acestea s'au întêmplatŭ o mulţime.

Prin ast-felŭ de mijlóce brutale reuși candidatulŭ guvernului.

*

„Budapesti Hirlap" vorbindŭ despre acéstă alegere ḑice, că „în Neutra s'a întêmplatŭ confiscarea drepturilorŭ constituţionale. Cum au fostŭ pregătirile, așa a a fostŭ alegerea. Nu esercitarea, ci suspendarea drepturilorŭ cetăţenescĭ și politice... E o batjocură pe Ungaria și pe partida liberală... Ce vré guvernulŭ: *pasivitate,* orĭ *revoluţiă...* Crede óre Bánffy și Perczel, că c'unŭ ast-felŭ de mandatŭ Latkoczy póte întra și vorbi în parlamentŭ? Credŭ ei atâtŭ de fără onóre și atâtŭ de hĕbĕucă oposiţiă, încâtŭ sĕ sufere o ast-felŭ de alegere de deputatŭ, care sĕ servéscă de precedentŭ apropiatelorŭ alegerĭ generale... Décă **nu este libertate în Ungaria** — și cum-că **nu este,** e convinsŭ fiă-cine — atuncĭ guvernanţii și guvernamentalii devinŭ tiranĭ peste sclavĭ. Ér décă poporulŭ a ajunsŭ în sclăviă, pentru elŭ e totŭ atâtŭ, că cine-lŭ domnesce: Bánffy, Zichy, orĭ Windischgräetz, și în curênd *s'a finitŭ cu independenţa Ungariei"...*

SCIRILE ḐILEI.

10 (22) Martie.

Cum se pedepsescŭ în Ungaria ómenii pentru laesa Majestate! Cu ocasiunea manevrelorŭ dela Boroșineu în a. 1893, la primirea Majestăţii Sale luară parte și locuitorii satului învecinatŭ Csermö. Monarchulŭ fŭ întêmpinatŭ cu strigăte de „Sĕ trăéscă!" și „Eljen", dér se auḑi și unŭ strigătŭ de „Abzug!" Strigătulŭ acesta îlŭ scóse farmacistulŭ din Csérmö, Eduard Dirhan, care pentru acestŭ faptŭ fŭ datŭ în judecată din partea procurorului pentru crima de laesa Majestate. Afacerea însĕ se trăgănă până acum și numai alaltăerĭ se ţinŭ pertractarea finală în acéstă cestiune odiósă. Și ce sĕ veḑĭ? „Cinstitulŭ" farmacistŭ Dirhan declară înaintea judecătorilorŭ, că elŭ nu a strigatŭ „Abzug" „regelui, ci *celorŭ ce strigau „Sĕ trăéscă",* căcĭ aceștia, deși de naţionalitate română, ar fi trebuitŭ sĕ salute pe regele ungarŭ în limba maghiară". Procurorulŭ Dr. Goth propuse cu tóte aceste osêndirea acusatului pentru laesa Majestate, neputêndu-șĭ farmacistulŭ dovedi intenţiunea sa „patriotică și nobilă". Apĕrătorulŭ Dr. Barabás pledă pentru achitare, ḑicêndŭ, că acusatulŭ nicĭ pe departe nu a intenţionatŭ de-a ofensa prénalta persóna a Majestăţii Sale, ci „Abzug"-ulŭ sĕu l'a strigatŭ *ultraiștilorŭ românĭ,* carĭ voiau sĕ fiă observaţĭ de „regele". *Tribunalulŭ achită pe farmacistŭ.*

—o—

Casŭ tristŭ. D-lŭ Nicolae Cristea, tocmai în ajunulŭ liberărei sale din închisórea dela Vaţŭ, a suferitŭ o grea pierdere prin mórtea fiiului sĕu *Nicolae Cristea,* studentŭ la technică, întêmplată alaltăerĭ în Sibiiu, unde tinĕrulŭ venise bolnavŭ dela Zürich. Adresămŭ întristatului părinte și familiei sale cele mai sincere condolenţe.

—o—

D-lŭ Dr. Valeriu Branisce, cum cetimŭ în *„Dreptatea"* ce amŭ primit'o aḑĭ, nu-șĭ va face pedépsa de doi anĭ închisóre în temniţa din Seghedinŭ, ci în cea din Vaţŭ.

—o—

La catastrofa „Elbei". Fóia oficială ungară publică în numĕrulŭ sĕu dela 20 l. c. unŭ conspectŭ asupra acelorŭ epistole recomandate, 234 la numĕrŭ, carĭ adresate fiindŭ din Ungaria, s'au pierdutŭ cu ocasiunea catastrofei năei „Elba". Posesorii acelorŭ epistole potŭ sĕ céră despăgubire dela respectivele oficiĭ postale ungare, de unde s'au trimisŭ epistolele.

—o—

Factorĭ postalĭ femei. Ministrulŭ de comerciu ungarŭ a făcutŭ în Timișora o probă pentru de a-se convinge despre aptitudinea femeilorŭ în a face servicii, ca factorĭ postalĭ. De trei lunĭ au îndeplinitŭ serviciulŭ de factorĭ postalĭ șése femei, încredinţate de-ocamdată numai cu împărţirea de ḑiare și tipăriturĭ. Renovarea acésta s'a doveditŭ ca practicabilă, și astfelŭ ministrulŭ va aplica femei ca factorĭ postalĭ și la alte oficii postale din Ungaria.

Din districtulŭ Năsĕudului.

— Martie 1895.

(Fine.)

Căcĭ étă cum s'a purtatŭ Gheţe faţă cu grăniţerii:

Finindu-se clădirea noului gimnasiu din Năsĕudŭ, Gheţe, în lipsa unui cuartirŭ „convenabilŭ", cerŭ fondului, prin o petiţiă în regulă, sĕ binevoiéscă a-i da voie sĕ locuiéscă până una alta în o odaiă din cuartirulŭ destinatŭ pentru directorulŭ gimnasialŭ, pe lângă o chiriă de 4 fl. pe lună. Sprijinitŭ cu căldură de directorŭ și de colegii sĕi din comisiunea fondurilorŭ*), administraţiunea consimte și dă mandatŭ în scrisŭ cassarului, sĕ subtragă lui Gheţe din salarŭ în fiă-care lună câte 4 fl. dreptŭ chiriă pentru locuinţa din gimnasiu.

S'a urmatŭ mai multŭ timpŭ întocmai. Dér celŭ necuratŭ nu dórme. Ciocanŭ, perḑêndŭ presidiulŭ administraţiei fondurilorŭ, a începutŭ a pune felŭ de felŭ de beţe în rótele administraţiunei, spre a îngreuna și, de se póte, a zădărnici mersulŭ lucrului și a compromite persónele din administraţiă**) Negreșitŭ cu aceeașĭ intenţiă, într'o bună diminéţă, Ciocanŭ ḑise cassarului (o caricatură și creatură a lui Banffy-Ciocanŭ) sĕ nu mai subtragă lui Gheţe chiria de 4 fl. pe lună, și tândala de cassarŭ, fără a aștepta unŭ contra-mandatŭ dela administraţiune, sistéză subtragerile dela Gheţe, fără sĕ spună o vorbă comisiunei despre asta, — faptŭ, pentru care merită a fi datŭ afară din administraţiune, ér dauna fondului a i-se subtrage din cauţiune. Nicĭ că ne îndoimŭ, că comisiunea administrativă va procede în conformitate; căcĭ décă cassarului îi mai place a servi lui Ciocanŭ, decâtŭ fondurilorŭ, poftéscă a trece în plata lui Ciocanŭ. Așa sĕ se procédă faţă cu totĭ funcţionarii, începêndŭ dela prefectŭ până la celŭ din urmă servitorŭ.

Despre escrocheria trifoiului Ciocan-Gheţe-Pavelŭ administraţiunea a aflatŭ numai târḑiu din raportulŭ comisiunei censurătóre. Atuncĭ ea a poruncitŭ cassarului sĕ subtragă lui Gheţe din salarŭ atâtŭ chiria restantă, câtŭ și cea curentă în rate lunare, până se va completa venitulŭ știrbitŭ alŭ fondului. Acestea s'au întêmplatŭ în anulŭ trecutŭ.

Totŭ Ciocanŭ (căcĭ elŭ e pétra scandelei) a nebunitŭ pe Gheţe în tómna trecută sĕ céră primulŭ decenalŭ. Auḑiţĭ acolo! Gheţe, care numai în 28 Novembre 1885 a întratŭ în serviciulŭ fondului, ca substitutŭ provisorŭ, și care a lipsitŭ dela scólă peste unŭ anŭ de ḑile, spre a-șĭ câștiga calificaţiunea profesorală pe spesele fondului; elŭ, alŭ cărui serviciu de decenalŭ se începe numai în 1888, și după tóte calculele din lume numai în 1898 póte veni la decenalŭ, — elŭ, sĕ céră decenalŭ în 1894? O impertinenţă acésta, de care numai unŭ Gheţe séu altulŭ de pănura lui este capabilŭ. Chiar când fondurile ar voi a comite o nelegiuire în favorulŭ lui Gheţe, și atuncĭ numai în 28 Novembre 1896 s'ar împlini 10 anĭ de serviciu. Dér se adeveresce și aicĭ vorba: *„Nu mĕ lăsa a peri, că nu te-oiu lăsa a trăi".* Luaţĭ odată minte, grăniţerilorŭ!

Administraţiunea i-a restituitŭ simplamente petiţia, pe motivulŭ, că este sosită înainte de timpŭ.*)

Deschidemŭ aicĭ o parantesă. In contra concluselorŭ administraţiunei, numai unŭ membru din administraţiune póte înainta recursŭ, și ministrulŭ, în virtutea dreptului sĕu de suprainspecţiune, are numai dreptulŭ de a sista conclusele, carĭ i-se parŭ contrare „Statutelorŭ", dér nu are dreptulŭ de a dispune.

Cu tóte acestea, Ciocanŭ influinţă asupra lui Gheţe, sĕ înainteze recursŭ la ministerŭ atâtŭ în contra conclusului referitorŭ la cuartirŭ, câtŭ și contra celui referitorŭ la decenalŭ, ba spunŭ ómenii, că elŭ însu-șĭ i-a compusŭ recursulŭ. Va sĕ ḑică: decenalŭ înainte de timpŭ, și cuartirŭ gratuitŭ. Dér fondurile nu mai suntŭ de hăramŭ, ca sub Ciocanŭ, și edificiulŭ gimnasialŭ nu este nicĭ pentru invaliḑĭ, nicĭ pentru bicherĭ.**)

Indată după aceea Ciocanŭ alérgă la Bistriţă, spre a informa pe fișpanŭ în favorulŭ recursurilorŭ, ér întorsŭ acasă, elŭ trimite și pe Gheţe sĕ se tîrască și sĕ mai denunţe și elŭ.

Urmarea fŭ, că fișpanulŭ, fără a cere justificarea administraţiunei, a sistatŭ espedarea concluselorŭ, cerêndŭ sĕ 'i-se înainteze recursurile lui Gheţe, spre a-le supune ministrului. Ministrulŭ, avêndŭ sub ochĭ aceleașĭ informaţiunĭ, a refusatŭ a aproba conclusele administraţiunei și a ordonatŭ a se face voia lui Gheţe.

Se vede, că referentulŭ ministrului nu cunósce nicĭ causa, nicĭ statutele, că nu și-a luatŭ ostenéla nicĭ măcarŭ a ceti ac-

---

*) Étă pentru ce nu e bine sĕ fiă profesorĭ în administraţiune!

**) Suntŭ pasĕrĭ, carĭ îșĭ spurcă cuibulŭ.

*) Trebuia sĕ 'i-se rĕspundă: „Decenalulŭ nu ţi-se póte acorda, deórece: 1) Atâtŭ „Instrumentulŭ fundaţionalŭ", câtŭ și „Statutele", compuse de grăniţerĭ glăsuescŭ, că decenalele se vorŭ da numai *„după putinţă"*, când starea fondului va permite. 2) Fondulŭ, mulţămită chivernisirii lui Ciocanŭ et. comp., e aprópe de falimentŭ. 3) Fondulŭ nu s'a obligatŭ nicĭ când a-ţĭ da d-tale decenalŭ. 4) Te-am primitŭ în serviciu numai pe 10 anĭ.

**) Pe atuncĭ Gheţe încă nu era membru în comitetulŭ grăniţerescŭ: acum însĕ a ajunsŭ și acolo. Sciţĭ cum? Trebuindŭ a se face în 1894 alegerea a doi membri în congregaţiunea comitatensă, Ciocanŭ și cu solgăbirĕulŭ Năsĕudului au ticluitŭ tréba așa, că Jidanii din cercŭ (și-i multă spuză de Jidanĭ pe aicĭ) și cu Maghiarii golanĭ din Nimigea ungurescă, au alesŭ pe Gheţe în contra advocaţilorŭ noștri Ioachimŭ Mureșianu și Dr. Larionessi, candidaţĭ ai partidului nostru naţionalŭ. Ajunsŭ Gheţe în congregaţiune, i-a fostŭ ușorŭ lui Ciocanŭ a face, ca elŭ sĕ ajungă și membru în comitetulŭ grăniţerescŭ, căcĭ în sensulŭ statutelorŭ impuse, comitetulŭ grăniţerescŭ are și 12 membri denumiţĭ de ministru dintre membrii congregaţiunei. Și gentilulŭ Gheţe nu s'a genatŭ a primi aceste onorurĭ! Sperămŭ însĕ, că din comitetŭ va fi datŭ afară, că cine pórtă procese contra fondurilorŭ, nu póte fi membru în administraţiunea lorŭ.

tele, ci a lucratŭ numai după informaţiunile false, primite dela Ciocanŭ prin fişpanulŭ. Nicĭ ministrulŭ nu póte porunci fondului sĕ dea cui-va cuartirŭ gratuitŭ şi decenalŭ înainte de timpŭ.

Orĭ dóră crede Gheţe a avé merite estra-ordinare pentru grăniţerĭ, de vine cu ast-felŭ de pretensiunĭ neruşinate? Dér nu scie elŭ, că décă ómenii nu s'ar fi uitatŭ printre degete, pentru scandalele sĕvîrşite de elŭ în berăriă, în „Griviţa" cu Moriţóe, în Sân-Georgiu cu cărţile şi dragostea, etc., etc., de multŭ era măturatŭ din Năsĕudŭ, ba póte păţea şi mai rĕu.

Écă primulŭ casŭ de o ingerinţă directă a regimului în afacerile fondurilorŭ, unŭ casŭ de precedinţă din cele mai periculóse, şi casulŭ e provocatŭ de unŭ Gheţe, care deşi negrăniţerŭ, este în pânea grăniţeréscă, cu o plată anuală de 1100 fl. Şi sĕ nu crédă cine-va, că e nevoiaşŭ. Cine nopţĭ întregĭ bea la şampaniă, şi sticlele golite le aruncă de păreţĭ, acela nu póte sĕ fiă nevoiaşŭ.

Omulŭ cugetătorŭ se gândesce la urmărĭ; ómenĭ nemernicĭ însĕ, ce le pasă lorŭ, că se distruge unŭ ţinutŭ întregŭ cu institutele lui de cultură? Numai ei sĕ aibă pe ce sĕ mănânce, pănă abia rĕsuflă de graşĭ, şi sĕ bea pănă ajungŭ cu degetulŭ.

Écă, onoraţĭ cetitorĭ, în ce stare precară amŭ ajunsŭ cu averea grăniţeréscă, destinată pentru scopurĭ de cultură, din pricina unorŭ ómenĭ nemernicĭ, ce n'au nicĭ consciinţă, nicĭ lege, nicĭ chiar Dumnedeu.

Dér bunŭ e Dumnedeu, administraţiunea actuală va scii sĕ apere interesele fondurilorŭ nóstre scolare nu numai faţă cu perduţĭ, ca Ciocanŭ şi Gheţe, ci faţă cu orĭ şi cine. Cu noi este dreptatea şi adevĕrulŭ, cu noi va fi şi Dumnedeu pănă în sfîrşitŭ.

— *ei* —

Academia română

Sesiunea generală din anulŭ 1895.

Raportulŭ secretarului generalŭ asupra lucrărilorŭ făcute în anulŭ 1894—95.

Domnilorŭ colegĭ,

Dela organisarea Academiei române, ca institutŭ naţionalŭ în 1879, sesiunea generală a acestui anŭ este întâia, la a cărei deschidere secretarulŭ D-vóstrĕ generalŭ vĕ póte presenta raportulŭ despre activitatea din cursulŭ anului, fără o amintire întristătóre a perderei vre-unuia din membrii institutului nostru.

Din contră avemŭ a înregistra unŭ faptŭ îmbucurătorŭ. Membrulŭ onorarŭ, Prea Sânţia Sa *Victorŭ Mihalyi*, episcopulŭ Lugoşului, a fostŭ întăritŭ de archiepiscopŭ şi mitropolitŭ românŭ greco-catolicŭ în scaunulŭ Blaşiului. Academia, în şedinţa de la 11 Noembre, a decisŭ a exprima cu acéstă ocasiune felicitările sale înaltului prelatŭ.

Acéstă sesiune este, după mulţĭ anĭ, totŭ de-odată întâia la a cărei deschidere numĕrulŭ membrilorŭ Academiei este completŭ. Fiă ca acéstă fericită împregiurare sĕ fiă de bunŭ augurŭ pentru prosperitatea institutului nostru, asupra căruia întrégă naţiunea îşĭ are aţintiţĭ ochii şi dela care Românii speră multŭ pentru înaintarea culturei lorŭ.

Academia a luatŭ şi în acestŭ anŭ parte la bucuriile M. S. Regelui, Augustulŭ ei preşedinte de onóre şi protectorŭ, şi ale familiei Sale.

Cu ocasiunea nascerei Principesei Elisabeta, fiica Alteţelorŭ Lorŭ Regale Principele şi Principesa României, delegaţiunea a esprimatŭ felicitărĭ instituţiunei nóstre.

La 3 Noembre, cu ocasiunea serbărei nunţei de argintŭ a Majestăţilorŭ Lorŭ Regelui şi Reginei, Academia s'a înfăţişatŭ în corpore spre a-le presenta o adresă de felicitare.

Şedinţele de peste anŭ.

In cursulŭ anului Academia a ţinutŭ 37 şedinţe ordinare, din carĭ 5 au fostŭ publice. In aceste şedinţe, afară de afacerile private ale Academiei, s'au făcutŭ comunicărĭ şi discuţiunĭ sciinţifice. Cele mai însemnate dintre acestea suntŭ următórele:

D. colegŭ V. A. Urechiă, la 25 Nov. a cetitŭ o comunicare: Pe file de céslovŭ, ca continuare la cea cetită la 11 Noembre 1888.

La 2 Decembre, D-sa a cetitŭ o încercare dramatico-satirică dela finea secolului trecutŭ, inedită şi anonimă: „Comedie în două fapte", în care se arată trista stare a domniei şi a boerimei muntene de atuncĭ.

La 13 Ianuarie, D-sa a comunicatŭ: „Cererile în ponturĭ, ce se cade a se face de Românĭ la verĭ unŭ congresŭ de principĭ creştinĭ", scriere dela 1828, din care se vede, că pe atuncĭ esista aspiraţiunea la unirea Principatelorŭ şi se simţea nevoia de unŭ principe strĕinŭ şi de independenţă.

D. Gr. G. Tocilescu, la 9 Decembre, a făcutŭ o relaţiune despre nouele cercetărĭ privitóre la limes alutanus şi la castrele romane dela Racoviţa-Copăcenĭ. La 16 Decembre, D-sa a continuatŭ expunerea despre acele castre şi a adusŭ la cunoscinţa Academiei descoperirea unui bogatŭ materialŭ de documente istorice slavone şi române, aflatŭ de D-sa în archivulŭ municipalŭ alŭ Braşovului.

In parculŭ institutului Otteteleşanu de la Măgurele, cu ocasiunea unor lucrărĭ de nivelarea terenului, s'a găsitŭ unŭ numĕrŭ însemnatŭ de urne funerare pline cu óse arse amestecate cu pămêntŭ. Directorulŭ institutului, D. I. Slavicĭ, a trimisŭ mai multe specimene din acele urne, carĭ s'au presentatŭ în şedinţele dela 11, 18, 25 Nov. şi 16 Decembre; ér la 13 Ianuarie D. Gr. G. Tocilescu a cetitŭ o notă asupra acestei descoperirĭ.

In şedinţa publică dela 2 Decembre, D. B. P. *Hasdeu* a cetitŭ unŭ poemŭ intitulatŭ „Dumnedeu", ér în cea dela 10 Febr. a cetitŭ unŭ memoriu despre „Cheile Bîcului în Basarabia".

D. colegŭ N. Ionescu, la 27 Maiu, a făcutŭ comunicare despre o călĕtoriă a D-sale în Bulgaria şi despre progresele culturale ale acestei ţĕrĭ vecine.

La 4 Noembre, D. colegŭ D. C. *Ollănescu* a cetitŭ Satira IV contra femeilorŭ savante; ér la 16 Decembre, D-sa a cetitŭ o scriere intitulată „Din viéţa romană de pe timpulŭ lui Augustŭ. Ospĕţulŭ lui Nasidienus".

D. colegŭ Dr. *V. Babeşŭ*, la 4 Noembre, a făcutŭ o expunere asupra lucrărilorŭ sciinţifice cuprinse în noulŭ volumŭ alŭ Analelorŭ institutului de bacteriologie din Bucurescĭ.

La 3 Iunie, D-sa a arătatŭ constatările făcute asupra unei noui forme a morvei (răpciugei), anume morva latentă séu larvată.

In şedinţela de la 18 Noembre, 27 Ianuarie, 3 şi 24 Februarie, D. Dr. Babeşŭ, rĕspundêndŭ unorŭ întrebărĭ făcute de D. Hasdeu, a datŭ mai multe explicaţiunĭ privitóre la lucrările făcute în institutulŭ de bacteriologie cu privire la descoperirea seroterapiei în acestŭ institutŭ.

Dr. Gr. Ştefănescu, la 2 Decembre, a făcutŭ o comunicare despre prima cămilă fosilă găsită în România şi unica pănă astădĭ în Europa.

La 9 Decembre, D. Sp. Haret a vorbitŭ despre teorema ariilorŭ în mişcarea sistemelorŭ materiale (cu privire la o comunicare recentă făcută de D. Marey la Academia de sciinţe din Parisŭ).

La 10 Februarie, D-sa a presentatŭ două lucrărĭ matematice ale D-lui I. Ghibaldan.

La 13 Februarie, D. colegŭ I. Kalinderu a presentatŭ, din partea D-lui şi D-nei Mijatovich, mai multe scrierĭ de ale D-lorŭ, cu o analisă asupra cuprinsului acestorŭ scrierĭ.

D. membru corespondentŭ St. C. Hepites, la 7 Octombre, a presentatŭ o comunicare despre starea actuală a publicaţiunilorŭ meteorologice în ţéră; ér la 27 Ian. a presentatŭ lucrarea materiala pentru climatologia României. II. Gerulŭ Bobotezei.

In sesiunea generală trecută, la 11 Aprilie, Academia a decisŭ, ca secţiunea literară sĕ pregătéscă o lucrare asupra ortografiei, spre a-se putea discuta cestiunea în sesiunea de acum. Secţiunea a ţinutŭ 3 şedinţe, la 18, 25 Noembre şi 23 Decembre. Discuţiunile şi decisiunile ei s'au tipăritŭ şi vi s'au comunicatŭ, pentru ca ast-felŭ în actuala sesiune sĕ se pótă lua asupra ortografiei decisiunĭ în deplină cunoscinţă de causă.

Academia română, ca cea mai înaltă instituţiune de cultură a némului românescŭ, nu a putută sta nepăsătóre în faţa periculelorŭ de carĭ e ameninţată cultura naţională în acea ţéră locuită de Românĭ, unde s'au născutŭ bărbaţĭ puternicĭ ca Şincai, Samuilŭ Clainŭ şi Petru Maiorŭ, Şaguna, Şuluţŭ şi Bariţiu. In şedinţa de la 27 Maiu, Academia a aprobatŭ unŭ memoriu asupra acestei cestiunĭ marĭ. Acestŭ memoriu s'a adresatŭ tutulorŭ instituţiunilorŭ cu carĭ ne aflămŭ în relaţiunĭ.

(Va urma.)

„Victoria"

institutŭ de creditŭ şi economii în Aradŭ.

Aradŭ, Mart. 1895.

Institutulŭ de creditŭ şi economii „Victoria" din Aradŭ şi-a ţinutŭ a 7-a adunare generală la 10 Martie n. c. Constatările făcute în acéstă adunare, cu privire la resultatulŭ operaţiunilorŭ din anulŭ trecutŭ, suntŭ câtŭ se póte de îmbucurătóre pentru institutŭ. Prin urcarea capitalului socialŭ la 300,000 fl. şi prin cumpărarea unei case pentru institutŭ, a căreia valóre este de 61,347 fl., institutulŭ a luatŭ unŭ avêntŭ puternicŭ. Raportulŭ direcţiunei constată, că acestŭ resultatŭ este pentru institutŭ cu atâtŭ mai îmbucurătorŭ, deórece anulŭ espiratŭ în privinţa financiară peste totŭ, dér mai alesŭ în privinţa economică, prin recolta slabă şi preţulŭ scădutŭ alŭ cerealelorŭ, carĭ formézá faţă cu institutulŭ isvorulŭ principalŭ de venitŭ, a fostŭ câtŭ se póte de nefavorabilŭ. Décă şi în asemenĭ împrejurărĭ institutulŭ a sciută realisa aşa frumóse progrese, direcţiunea cu dreptŭ cuvêntŭ speră, că în viitorŭ institutulŭ va merge totŭ înainte.

Mişcarea operaţiunilorŭ principale în cursulŭ anului trecutŭ se presentă astŭfeliu:

Depunerile la 31 Dec. 1894 erau: 640,685 fl. 16 cr., adecă *mai multŭ cu 61,553 fl. 15 cr.* ca la aceeaşĭ dată anulŭ precedentŭ; *Escomptŭ*: 675,712 fl., mai multŭ cu 68,362 fl.; *Hipotecă*: 269,946, mai multŭ cu 11,308; *Lombard*: 11,905, mai multŭ cu 4000 fl. ca la finea anului 1893. *Circulaţiunea totală a cassei* în anulŭ trecutŭ a fostŭ *9,542.336 fl. 40 cr.*

In cursulŭ anului activele au crescutŭ cu *78,751 fl.*, venitulŭ brutŭ cu *20,525 fl*, ér venitulŭ curatŭ cu *17,002 fl.*

Adunarea generală a „Victoriei", institutŭ de creditŭ şi economii în Aradŭ, s'a ţinutŭ la 10 Martie în loclităţile institutului sub presidiulŭ d-lui Dimitrie Bonciu, cons. reg. şi preşedinte alŭ institutului. Acţionarii au doveditŭ o nouă interesare pentru institutŭ şi prin faptulŭ, că la adunare s'au presentatŭ din diferite provincii 55 acţionarĭ, carĭ au representatŭ 711 acţii şi 318 voturĭ. Indată după deschiderea adunării, presidentulŭ face cunoscutŭ tristulŭ şi durerosulŭ casŭ de mórte a presidentului direcţiunei Dr. Lazarŭ *Petco*, care a rĕposatŭ la 3 l. c. cu puţine dile înainte de adunarea generală. Adunarea şĭ-a esprimatŭ unanimŭ durerea şi condolenţa sa, decidêndŭ sĕ însciinţeze despre acésta şi pe familia rĕposatului preşedinte.

După aceste punêndu-se la ordinea dilei raportulŭ direcţiunei, bilanţului anului 1894 şi raportulŭ comitetului de supraveghiare, adunarea generală cu votŭ unanimŭ şi cu viuă plăcere a aprobatŭ raportul şi bilanţulŭ anului 1894, a primitŭ tóte propunerile făcute de direcţiune şi în sensulŭ acestora a fixatŭ dividenda din 1894 cu 7 fl. după acţiă, care se póte rescumpera imediatŭ după adunarea generală.

Totŭ prin conclusulŭ direcţiunei s'au votatŭ 7735 fl. 35 cr. din venitulŭ curatŭ pentru fondulŭ de reservă şi astfelŭ acestŭ fondŭ cu finea anului 1894 s'a urcatŭ la suma considerabilă de 80,656 fl. 80 cr.

S'aŭ votatŭ mai departe fl. 1500 pentru fondulŭ de pensiunĭ alŭ funcţionarilorŭ şi 1200 fl. pentru scopurĭ culturale filantropice, ér 3421 fl. 60 cr. din venitŭ se transpune în profitulŭ anului 1895.

Pentru consolidarea institutului şi asigurarea funcţionarilorŭ, adunarea generală în unanimitate a votatŭ proiectulŭ de statutŭ pentru fondulŭ de pensiunĭ alŭ funcţionarilorŭ presentatŭ de direcţiune.

Tot-odată pentru meritele sale deosebite, la propunerea direcţiunei, adunarea generală érăşĭ cu votŭ unanimŭ a învestitŭ pe comptabilulŭ şefŭ Savu Raicu cu dreptŭ de a signa firma institutului pe procură.

In loculŭ lui Dr. George Vuia şi Romulŭ Ciorogariu eşiţĭ, prin sorţĭ, adunarea generală i-a realesŭ de membri în direcţiune ér în loculŭ lui Dimitrie Antonescu, abdisŭ s'a alesŭ Nicolae Marcu în direcţiune.

Espirândŭ mandatulŭ, în comitetulŭ de supraveghere s'au alesŭ: Vasiliu Popŭ, Petru Truţa, George Feier, George Popovicĭ şi Petru Grozda.

Cu privire la *împărţirea profitului curatŭ* în sumă de *38,784 fl. 49 cr.*, la propunerea direcţiunei, adunarea a hotărîtŭ a se da: 1) 5% dividendă=15,000 fl.; 2) 30% în favorulŭ fondului de reservă = 7135 fl. 35 cr., 3) 10% tantiemă direcţiunei=2378 fl. 44 cr., 4) 3% tantiemă directorului esecutivŭ = 713 fl. 53 cr., 5) 2% comitetului de supraveghiere = 475 fl. 69 cr., 6) 2% tantiemă funcţionarilorŭ = 475 fl. 69 cr., 7) 2% supradividendă acţionarilorŭ=6000 fl., 8) Dotarea fondului de pensiunĭ=1500 fl., 9) Pentru remunerarea funcţionarilorŭ la dispoziţia direcţiunei=500 fl., 10) Pentru *scopurĭ filantropice şi culturale*, de asemenea la dispoziţia direcţiunei, = 1200 fl. Restulŭ de 3405 fl. 79 cr. se transpune în contulŭ profitului anului 1895.

Teatru germanŭ. Joi séra a fostŭ beneficiulŭ hernicului actorŭ Louis Neher. Rolulŭ, ce şi-l'a alesŭ, a fostŭ acela alŭ poetului Heinrich din drama lui Holtei: „Lorbeerbaum und Bettelstab" (Pomŭ de mirt şi bâtă de cerşitorŭ). In alegerea sa n'a fostŭ însĕ tocmai norocosŭ şi amŭ fi doritŭ mai bine sĕ-lŭ vedemŭ într'unŭ rolŭ de caracterŭ, decâtŭ în rolulŭ unui poetŭ desperatŭ, care umple piesa cu monologurĭ de lamentărĭ. Piesa lui Holtei a fostŭ odată (e scrisă pe la 1833) fórte multŭ admirată de publicŭ, adĭ însĕ ea nu mai place, căcĭ nu întêlnimŭ în ea ceea ce adĭ căutămŭ mai alesŭ: acţiune viă. Suntŭ scene frumóse, mai alesŭ în actulŭ alŭ 3-lea şi în epilogŭ, însĕ momente, carĭ sĕ ne sguduie, puţine aflămŭ. D-lŭ Neher însĕ a sciutŭ, prin joculŭ sĕu, sĕ ridice valórea acestei piese şi mai alesŭ în epilogŭ a jucatŭ atâtŭ de bine, încâtŭ într'adevĕrŭ i-a succesŭ sĕ ne înlănţue tótă atenţiunea şi sĕ ne transpună într'o continuă ilusiune dramatică. Poetulŭ, timidŭ în societate, fantasticŭ acasă, visătorŭ faţă de amicĭ, supusŭ faţă de mai marii lui, carĭ îi têmpescŭ geniulŭ, şi în fine cerşitorulŭ nebunŭ, tóte aceste diferite stărĭ, în carĭ l'am vĕdutŭ pe d-lŭ Neher, se reoglindau în fiă-care gestŭ şi mimică a lui, aşa că cu dreptŭ a meritatŭ cununa de laurĭ şi cele două pachetaşe, ce i s'au îmânatŭ între vii aplause. D-lŭ Hakenschmidt, care a făcutŭ frumóse progrese în timpulŭ din urmă, erĭ n'a avutŭ unŭ rolŭ potrivitŭ pentru elŭ, ca amicŭ invidiosŭ şi trădătorŭ. Celelalte rolurĭ au fostŭ tóte bine interpretate, astfelŭ, că succesulŭ piesei a fostŭ în genere luatŭ destulŭ de frumosŭ.

sp.

NECROLOGŬ. **Veronica Papfi** n. Silvaşi a rĕposatŭ în Springŭ la 19 Martie n. c. în anulŭ alŭ 78-lea alŭ etăţii. Rĕmăşiţele pămêntescĭ s'au transportatŭ la Crăciunelŭ, comuna sa natală, unde s'au îmormêntatŭ astădĭ, în 22 Martie. O jălescŭ nepoţii: Petru Cordea, parochŭ gr. cat. cu soţia sa Amalia n. Stanciu, strănepótele Virginia şi Livia.

Fiă-i ţĕrîna uşóră!

Proprietarŭ: **Dr Aurel Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursulŭ la bursa din Viena.

Din 21 Martie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	124.99
Renta de coróne ung. 4% . . .	—.—
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½% .	127.25
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	104.40
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.40
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	98.80
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	99.25
Imprum. ung. cu premii	161.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	152.—
Renta de hârtie austr.	101.45
Renta de argint austr.	101 70
Renta de aur austr.	124.55
Losurĭ din 1860	159.50
Acţii de ale Băncei austro ungară.	1088.—
Acţii de-ale Băncei ung. de creditŭ.	466.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	405.75
Napoleondorĭ.	9.74½
Mărcĭ imperiale germane . . .	60.12½
London vista	123.05
Paris vista	48.65
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.05
Note italiene.	46 45

Cursulŭ pieţei Braşovŭ.

Din 22 Martie 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.69	Vênd.	9.71
Argint român.	Cump.	9.60	Vênd.	9.65
Napoleon-d'orĭ	Cump.	5.70	Vênd.	9.74
Galbenĭ	Cump.	5.80	Vênd.	5.85
Ruble rusescĭ	Cump.	131	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	5.98	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

CONVOCARE.

Domniĭ acţionarĭ ai Cassei de economii **„AURARIA“** în sensulŭ §. 16 a statutelorŭ suntŭ prin acésta convocaţĭ la

a VII-a adunare generală ordinară,

carea se va ţinea **Marţĭ în 16 April 1895** înainte de prândŭ la 9 óre în localulŭ institutului.

Obiectele suntŭ:

1. Raportulŭ direcţiunei despre mersulŭ afacerilorŭ în anulŭ 1894.
2. Raportulŭ comitetului de supraveghiere şi darea absolutoriuluĭ.
3. Impărţirea venitului curatŭ şi ficsarea preţului marcelorŭ de presenţă pentru membriĭ direcţiuniĭ.
4. Conf. § 30 a statutelorŭ alegerea celorŭ 2 membri în consiliulŭ direcţiuniĭ.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere.

Domniĭ acţionarĭ, carĭ dorescŭ a participa în persónă la acéstă adunare suntŭ rugaţĭ a'şĭ depune la cassa institutuluĭ acţiile eventualŭ şi documentulŭ de plenipotenţă conformŭ §. 17 din statutŭ celŭ multŭ până în 15 April a. c. la amiadĭ.

Abrudŭ, 12 Martie 1895.

DIRECŢIUNEA.

Contulŭ bilanţului.

ACTIVE.	fl.	cr.	PASIVE.	fl.	cr.
Cassa în numĕrarŭ	5522	97	Capitalŭ socialŭ 300 acţiunĭ à fl. 100 . . .	30000	—
Cambii de bancă	291688	48	Fondulŭ de reservă statutar alŭ acţionarilorŭ	19699	67
Imprumuturĭ hipotecare. . .	56369	30	Fondulŭ de pensiune alŭ funcţionarilorŭ	4192	69
Efecte	2580	—	Depunerĭ spre fructificare . .	246360	02
Interese restante	80	34	Cambii de bancă reescomptate	41388	—
Mobiliarŭ. . . . . fl. 238·60 după amortisare . „ 23·86	214	74	Interese anticipate pro 1895 .	3840	34
Diverse conturĭ debitóre. . .	138	20	Diverse conturĭ creditóre . .	577	87
			Profit trans. din 1893 fl. 160·— Profitŭ netŭ . . „ 10.375·44	10535	55
	356594	03		356594	03

Contulŭ profitului şi perderilorŭ.

EŞITE.	fl.	cr.	VENITE.	fl.	cr.
Interese pentru depunerĭ spre fructificare fl. 11.543.57 pentru fondulŭ de reservă statutarŭ „ 949.22 pentru fondulŭ de pensiune . . . „ 196.40	12689	19	Interese dela cambii de bancă . . . . fl. 25764.52 dela imprumuturĭ hipotecare . „ 4402.67	30167	19
Spese salare, chiriĕ, spese de postă şi altele de birou . . . . fl. 4.494.17 marce de presenţă „ 489.—	4983	17	Profitŭ transpusŭ	160	—
Contribuţiune directă . . . . fl. 2.075.40 10% dare la interese dela depunerĭ şi comp. de timbre „ 1.224.53	3299	93	Provisiunĭ	1204	40
Amortisare din mobiliarŭ . .	23	86			
Profitŭ transpusŭ din 1893 . . . . fl. 160.— Profitŭ netŭ . . „ 10.375.44	10555	44			
	31531	59		31531	59

Abrudŭ, 31 Decemvre 1894.

A. Filipŭ, Directorŭ executivŭ.

Silviu Lazarŭ, comptabilŭ.

Dr. Simeonŭ Caianŭ, Preşedinte.

Caudinŭ Davidŭ, membru în direcţiune.

Georgiu Ivascu, membru în direcţiune

Petru Macaveiu, membru direcţiunei.

Nicodimŭ Cotheselŭ, membru în direcţ.

Bilanţulŭ de faţă confrontându-se cu cărţile principale şi auxiliare purtate în regulă, s'a aflatŭ consunătorŭ în tóte şi exactŭ.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE.

Basiliu Başiota, preş. comis. de supraveghiare

Nicolau Lobonţiu.

Lanes Giurchescu.

Tipografia A. Mureşianu, Braşovŭ.